

Mededelingenblad van de Stichting Erfgoed Goirle
"De Vyer Heertganghen"

Verschijnt 3x per jaar

Secretariaat/redactie:

Adres: Nieuwe Rielseweg 41-43, 5051 PD Goirle

Email: secretariaat@heemkundekring-goirle.nl

Telefoon: 013 5348972

Zomer 2023

De zomer van 2023 is er een van extremen. Het ene na het andere weerrecord wordt gebroken. De maand juni was de warmste en zonnigste maand ooit gemeten; het kende de langste aanengesloten periode van zomerse dagen en het was ook een zeer droge maand. Gelukkig hebben we hier nog niet te maken gehad met de langdurige hittegolven en de onbeheersbare bosbranden zoals in Griekenland. Daar gaat ook veel cultureel erfgoed in de vorm van landschappen in vlammen op.

Op dit moment is de droogte wat op zijn retour; helaas weer wat minder prettig voor de mensen die nu op vakantie willen.

De afgelopen periode hebben we ons programma van lezingen en excursies zonder problemen door kunnen laten gaan en hebben we de eerste editie

van het Schutsboomcollege "Hoe is Goirle geworden tot wat het nu is" uitgevoerd.

Helaas is het niet gelukt de grote heemreis weer op de rails te zetten waarbij ook 'personeelstekorten' een rol spelen. De groep vrijwilligers die tot nu toe deze activiteiten organiseerde is uitgedund en ook de financiering is door de gestegen kosten minder gemakkelijk geworden.

In deze nieuwsbrief een terugblik op het eerste Schutsboomcollege en daarnaast weer de gebruikelijke rubrieken met de verslagen van heemactiviteiten en uitbreidingen van de collectie van museumvoorwerpen en archiefstukken (voorwerpen, foto's, documenten).

We beginnen met een vermelding van de expositie van ons lid Gré van der Mast.

Geslaagde expositie van Gré van de Mast

Figuur 1 Gré van de Mast

Het was weer een hele tijd geleden dat er een expositie was in de Potstal op ons heemterf De Schutsboom in Goirle. Maar het was weer raak: in het weekend van 3 en 4 juni 2023 exposeerde ons aller Gré van de Mast bij ons. Een dertigtal werken, voornamelijk schilderijen in olieverf hingen er, variërend van een breed panorama op de Regte Heide tot strand- en zeegezichten. Gré beheerst diverse stijlen. Zo kopieerde zij een prachtig 19e-eeuws zicht op de haven van Dordrecht, maar ook taferelen geïnspireerd door Vincent van Gogh met zijn post impressionistische stijl met veelkleurige golvende korte streepjes. De expositie werd goed bezocht in dit weekend en verleidde zelfs enkele kopers! Chapeau Gré! Wij kijken weer uit naar een volgende expositie in onze Potstal.

Figuur 2 Een impressie van de expositie van ons lid Gré van der Mast in juni 2023 in onze potstal

Jan van Eijck

= Evaluatie "Het Schutsboom College" =

Aankondiging van de cursus

In navolging van de succesvolle cursussen dorps- of stadsgeschiedenis in Den Bosch, Oosterhout en Tilburg gaat ook onze Goirlese Erfgoedvereniging de klas in! Overal bemerkt men dat de nieuwe inwoners in stad en platteland meer willen weten over hun dorp of stad. En dat geldt ook voor Goirle! Vooral de inwoners die er nu 10 of 20 jaar wonen, willen meer weten over het dorp.

Erfgoed Goirle biedt een cursus aan van vijf avonden van 2½ uur, incl. aan half uur pauze met koffie. En we hebben lokale specialisten over onze eigen geschiedenis die de cursusavonden geven.

De onderwerpen zijn:

1. Het ontstaan en de archeologische vondsten in Goirle en haar omgeving (Jan van Eijck);
2. De rol van de kerk in Goirle door de eeuwen heen (incl. Nieuwkerk) (Joseph Wijdemans);
3. Hoe Goirle is uitgebreid, eerst met nieuwe straten later nieuwe wijken (Gerrit van Heeswijk);
4. De grote opkomst van de textielindustrie in Goirle (Ad van de Ven);
5. Goirle in de 1^e en 2^e Wereldoorlog (Jan Pieterse en Jan van Eijck).

We noemen de cursus: het *Schutsboomcollege* en we bieden de Goirlenaren deze cursus van 5 donderdagavonden aan in april, mei en juni 2023 aan. De data zijn: 20 april, 11 mei, 25 mei, 8 juni en 22 juni 2023.

Plaats van handeling: de Heemschuur op ons heemerf aan de Nieuwe Rielseweg 41. De kosten zijn voor de gehele cursus incl. de koffie € 40,- voor eigen leden, en € 50,- voor niet-leden.

Het aantal deelnemers aan de cursus is 20 personen. Zijn er meer belangstellenden, dan maken we een nieuwe groep aan voor het najaar of 2024, afhankelijk van het aantal.

Inmiddels hebben zich 40 mensen aangemeld voor de cursus en is ook besloten de cursus in het najaar door te laten gaan.

Het eerste Schutsboom College, een eerste reactie...

De 1e ronde van het Schutsboom College van voorjaar 2023 zit er op! Het "college" bestond uit vijf presentaties van 2 x 3 kwartier over vijf verschillende onderwerpen van de Goirlese geschiedenis op vijf donderdagavonden van april tot juni in onze eigen potstal. Er meldden zich in maart 42 deelnemers, ongeveer 2/3 leden van onze kring en 1/3 niet-leden maar geïnteresseerden uit Goirle vooral. Dat was voor ons al een opsteker: voldoende belangstelling dus!

De avonden begonnen erg enthousiast, maar het viel wel op dat er wel afhakers waren bij de deelnemers vanaf de derde avond, niet 1 of 2 maar echt vijf tot zeven. We hebben het ook allemaal zo druk, zullen we maar zeggen...

Figuur 3 De potstal als locatie van de cursus.

We hebben ook een digitale enquête/ evaluatie nagestuurd voor de waardering, opmerkingen en suggesties. De respons was niet erg hoog: 6 formulieren werden er ingevuld van de 20. Daarvan scoorde men wel 85% "goed" of "voldoende". Een presentatie - met-beelden werd hoger gewaardeerd dan een los verhaal zonder beelden. Er waren ook kritische reacties: opmerkingen als "weinig nieuws gehoord" of "verhaal over de katholieke kerk en de inwoners mag wel kritischer" en "harde stoelen" getuigen daarvan! Maar ook complimenten kregen we, zoals "boeiend en enthousiast verhaal over de groei van Goirle". Nieuwe onderwerpen die werden gesuggereerd: landbouw, sport, cultuur en sociaal-maatschappelijke geschiedenis. Natuur, dachten wij zelf ook nog. Nou,

wie weet volgend jaar...

Maar eerst gaat de tweede ronde van start! Wij kijken halsreikend uit naar die ronde in september- november a.s. We gaan weer ons stinkende best doen, en houden u op de hoogte!

Namens het Schutsboom College,
Jan van Eijck

= Lezingen en excursies =

Excursie naar Boxtel op woensdag 19 april 2023

De Heemkundige Kring van Stichting Erfgoed Goirle was op woensdag 19 april 2023 te gast bij Heemkunde Boxtel. Harrie van den Berg en Ben Ophof begeleidden de wandeling van Stapelen naar de Sint-Petrusbasiliek. Fons van Heesch nam ons mee naar het gewulft van de kerk. Om 14:00 uur startte de rondleiding bij kasteel Stapelen. In vroeger tijden huisde hier de heer van Boxtel. De Heren van Randerode stammen van Randerath, een plaats die tegenwoordig deel uitmaakt van de Duitse stad Heinsberg in Nordrhein-Westfalen. Zij worden beschouwd als lokale adel die af zouden stammen van Lotharingse vorsten. Zij waren Heren van Boxtel en zetelden op Kasteel Stapelen. Dit kasteel werd rond de 13e eeuw gebouwd door een lid van het geslacht van Randerode. De eerste vermelding ervan stamt uit 1293. Tot 1437

was de heerlijkheid Boxtel formeel niet een leengoed van het hertogdom Brabant, maar van de Duitse keizer, en namens hem was de bisschop van Keulen de leenheer. Deze band was niet zeer hecht en al in de 13e eeuw trad ook de hertog van Brabant als leenheer op. In 1437 pleegde de erfvrouw Elisabeth van Merheim echter leenbreuk en ging het leen definitief over op de hertog van Brabant. Het gebied rond het kasteel was heel waterrijk met verschillende zijarmen van De Dommel. Negen eeuwen regelde Boxtel hiermee haar waterhuishouding. De wandeling volgde de zogenaamde 'cultuurhistorische as' die loopt van Kasteel Stapelen via de Burgakker en de Markt naar de Sint-Petrusbasiliek. De kerkelijke geschiedenis begint omstreeks 1290, toen een Romaanse kerk werd gebouwd die gewijd was aan Sint-

Petrus. In 1493 werd de Sint-Petruskerk tot kapittelkerk verheven. Omstreeks die tijd werd de huidige, gotische, Sint-Petruskerk gebouwd. De bouw vond in etappes plaats en duurde tientallen jaren. Rond 1380 vond in Boxtel een bloedwonder plaats, als de priester Eligius van den Aker tijdens de Heilige Mis de miskelk met witte wijn omstootte. Op de altaardoeken ontstonden rode vlekken en de geschrokken priester probeerde tevergeefs de vlekken uit te wassen. Hij bewaarde de doeken in een kistje en pas op zijn sterfbed biechtte hij zijn grote geheim op. Dit leidde tot een toestroom van bedevaartgangers. Dit jaar vindt de Bloedprocessie plaats op zondag 4 juni 2023. Tijdens de Reformatie worden processies en ander katholiek vertoon verboden. De doeken

worden veiliggesteld en komen via 's-Hertogenbosch en Antwerpen in Hoogstraten terecht, dat tot de Spaanse Nederlanden hoort. Hoogstraten neemt de bloedverering succesvol over. Als de Boxtelse katholieken in 1799 de Sint-Petruskerk terugkrijgen, probeerden ze de bloeddokken van Hoogstraten terug te krijgen. Dat lukte gedeeltelijk en pas na veelvuldig aandringen. Ook bezochten we de gewelven en spanten van basiliek. De gewelven en spanten zijn normaal niet toegankelijk voor bezoekers. De rondleiding eindigde op het terras van restaurant de Rechter, Rechterstraat 1. Deze straat is van origine recht en heette van dus van oorsprong de Rechtestraat.

Kees Wouters

Excursie naar museum De Vondhoeve te Poppel op woensdag 24 mei 2023

Op woensdagmiddag 24 mei hebben we met een 25 heemleden een bezoek gebracht aan museum Vondhoeve in Poppel.

We werden WELKOM geheten door eigenaar Peer Antonissen. Daarna startte in twee groepen de rondleiding. Peer zelf nam een groep en zijn zwager Peer begeleidde de andere groep. Beide konden enthousiast vertellen over de goede ouwe tijd. Alles over diverse ambachten, het huiselijk leven, het Heilige Roomse leven en niet te vergeten over allerlei ouwe

vervoermiddelen zoals: brommers, auto's en heel veel verschillende brandweerwagens. En het blijft een mysterie of het altaar bij de expositie van het Roomse Leven nu uit de Maria Boodschap of uit de voormalige kerk van de Heilige Geest komt. Tijdens de pauze kreeg het gezelschap de tijd om een drankje te nuttigen in de gezellige hooimijt. De meeste bezoekers wisten niet van het bestaan van dit museum en waren zeer verbaasd wat er allemaal te zien was. Kortom een geslaagde middag.

Figuur 4 Objecten uit museum De Vondhoeve

Namens de werkgroep excursies en lezingen.

Marian Heerkens

Brabantse Heemdagen 4 en 5 augustus in Oirschot

De Brabantse Heemdagen kennen een lange traditie en vinden dit jaar voor de 73^e keer plaats. Toch is het niet alles traditie wat hier de klok slaat

Gastheer op deze Brabantse heemdagen is heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot', die zich al meer dan 70 jaar met passie bezig houdt met de geschiedenis van Oirschot en al dit moois graag met u wil delen.

Oirschot is een van de oudste plaatsen uit de Kempen en kent meer dan 300 monumenten. Er is dan ook veel te zien zoals het monumentale Marktplaats waar de eeuwenoude St. Petrusbasiliek oprijst te midden van vele kastanjabomen. Vlak daarbij pronkt het uit 1513 daterende voormalig raadhuis en een aantal passen verderop ligt aan het verstilde Vrijthof het oudste kerkje van Brabant. Behalve oude straatjes en gebouwen is er ook een keur aan horeca gelegenheden waar in de zomer talloze toeristen neerstrijken op de terrasjes. En alsof dat nog niet genoeg is wordt Oirschot van alle kanten omzoomd door lommerrijk groen. Het thema van deze Brabantse heemdagen luidt dan ook: 'Heerlijkheid in het groen'.

Het is niet bekend wie van onze kring deelnemen aan de Heemdagen maar in de volgende nieuwsbrief zullen we u verslag doen over de dagen.

Facebook

Onze facebookpagina bestaat nu ongeveer een jaar; tijd voor een korte terugblik.

Doelgroep

Deze waarden zijn gebaseerd op het totale aantal volgers van je pagina of profiel.

[Een bericht maken](#)

Leeftijd en geslacht

Mannen 35.80%
Vrouwen 64.20%

Locatie

[Plaatsen](#) [Landen](#)

Goirle	73
Tilburg	14
Riel	7
Berkel	2
Alphen	1

Figuur 5 Overzicht bezoekers facebook naar leeftijd, geslacht en woonplaats

In bijgaande statistieken kunt u zien wie zoal de bezoekers zijn van de facebookpagina. Het valt op dat meer vrouwen dan mannen de facebookpagina weten te vinden en dat met de leeftijd het aantal bezoekers toeneemt. Verreweg de meeste bezoekers komen uit Goirle.

Met het participeren in de 'social media' hoopten we meer Goirlenaren en vooral ook jongeren te kunnen interesseren voor het werk van de kring en in contact te komen met personen en groepen die informatie verzamelen over het (recente) verleden van Goirle en fotomateriaal en verhalen met ons willen delen.

Zoals uit de cijfers naar voren komt zijn de echte jongeren nauwelijks vertegenwoordigd maar vanaf de leeftijdsgroep van gezinnen met grotere kinderen nemen de aantallen toe. De reactie op foto's die we geplaatst hebben en waar we graag meer informatie over willen hebben is nog vrij minimaal.

Ook vragen om informatie, bijvoorbeeld voor het project "Bevrijd van de vergetelheid" waarbij we op zoek zijn naar gegevens over de burger-oorlogsslachtoffers van Goirle, leveren maar mondjesmaat nieuwe gegevens op. We zijn wat dit betreft nog zoekende naar de beste manier om onszelf te presenteren en anderen voor ons werk te interesseren.

Via bijgaand linkadres <https://www.facebook.com/Stichting.Erfgoed.Goirle> gaat u rechtstreeks naar de facebookpagina. Ook op de website vindt u een link naar de facebookpagina. Het beheer van de pagina ligt bij Gemma van de Klundert (u kent haar ongetwijfeld van haar inzet voor het Historisch Verzamelalbum

“Goed leven in gemeente Goirle”). Als u iets op de facebookpagina wilt publiceren, neemt u dan met haar contact op (gvdklundert@home.nl).

Rabo ClubSupport

De actie Rabo ClubSupport is dit jaar wat eerder gepland dan voorgaande jaren. Leden van de Rabobank kunnen ieder jaar stemmen op drie favoriete clubs. Dit jaar kan dat van 4 t/m 26 september.

We hebben ons dit jaar weer aangemeld voor de clubactie met als bestedingsdoel de **publicatie van een boek over de oorlogsslachtoffers van Goirle “Bevrijd van de vergetelheid”**. In totaal is er nu informatie over 110 burgerslachtoffers van de Tweede Wereldoorlog in Goirle en Riel, 69 geallieerden en 71 Duitse soldaten. Dat waren de aantallen slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog die vielen in en rondom Goirle, Indonesië en andere plaatsen. Allemaal met een raakvlak: Goirle kwam voor in hun geboorte-, woon- of overlijdensplaats, akte of certificaat. We willen het boek publiceren bij de herdenking van de bevrijding van Goirle in oktober 2024.

De Koerier, het kwartaalblad van Brabants Heem

Klik hier om [De Koerier nr. 97 \(juni 2023\)](#), het kwartaalblad van de stichting Brabants Heem te bekijken. U wordt doorverbonden met een pagina op onze site en kunt daar het pdf-bestand openen.

Laatste Reuzennieuwsbrief, mei/juni 2023, nr. 19

De [Reuzennieuwsbrief](#) verschijnt periodiek. Reuzen en reuzinnen behoren tot het immaterieel (cultureel) erfgoed. Reus Toon mee 't vèèreke en reuzin Johanna Abcovia symboliseren de identiteit van de Rielse en Goirlese gemeenschap.

Onderhoud van het Heemerf (vacatures)

Figuur 6. Onderhoud van erfgoed en heemerf

Het heemerf vraagt continue allerlei onderhoudswerkzaamheden. Reparaties aan de gebouwen, schilderwerkzaamheden, aanpassingen van de inrichting etc.. Voor deze klussen en ook voor de steeds terugkerende onderhoudswerkzaamheden op het erf, zoals het vrijhouden van de paden, het schoonhouden van de bestrating, het snoeien van bomen en struiken, het verwijderen van bladafval uit de dakgoten etc. kunnen we nog wel wat extra handen gebruiken. Lijkt het u wat om onze onderhoudsgroep te versterken, loop dan een keer binnen op een donderdag- of zaterdagochtend (dan zijn heemvrijwilligers op allerlei gebied aan het werk) en kunnen we bekijken welke activiteiten u het meest aanspreken.

= Schenkingen =

In de afgelopen periode (april-juli 2023) hebben mensen de volgende artikelen op het Heem afgegeven:

- Mof (handwarmers voor op de fiets), *M. Backx, Goirle*;
- Schilderij voorstellende Harrie van Erven als toneelspeler, *Fam. Van Erven*.
- Lampetkan en bak, *W. van Limpt, Goirle*;
- Oud scheerapparaat (krabber), *M. Backx, Goirle*;
- Delfts blauwe kruik, *Mevr. V.d. Wal, Goirle*;
- Rapport huishoudschool Maria Virgo, *J. Otten, Goirle*;
- Schoolspaarkaart van de R.P.S. 50-er jaren, *J. Otten, Goirle*;
- Rapport Albertus Magnus school, *A. v.d.Ven, Goirle*;
- Devotielampje, *M. Marijnissen, Goirle*.

= Nieuwe titels bibliotheek =

In de afgelopen periode (april-juli 2023) konden we de volgende titels aan de bibliotheek toevoegen:

- De Steen is leidend, Hanneke Mols-van Gool, 1933-2020, Beelden en penningen. Luitgard Mols, 2022
- Korvel, Oerle en Berkdijk. Ronald Peeters, 2019
- Ooggetuigen van de bevrijding. De Laatste oorlogsweken in de Kempen. Ad van Gool, 1995
- De Brabantse geschiedenis in Udenhout en Biezenmortel, Kees van Kempen, 2022
- Santegoeds/Santegoets 1400 – 1750 met bijlage tot 1980, een genealogische studie. Jan Santegoeds, 1981
- Het spant hier als een oordeel. Mai Spijkers, 2004
- Brabants etymologisch woordenboek. Frans Debrabandere, 2010

De boeken staan in een kast in de vergaderruimte op het heem en kunnen daar worden ingezien. Heemleden kunnen boeken ook voor een beperkte periode lenen. Het heem is geopend op donderdag- en zaterdagochtend.

= Agenda =

15 augustus 2023	Herdenking Gijzelaars op gedenkplaats Gorp en Rovert
9 september 2023	Open Monumentendag
20 september 2023	Excursie naar het Kessels Museum in Tilburg.
17 september 2023	De reuzin van Goirle en de reus van Riel zijn gastvrouw en gastheer van de 2e internationale Reuzenoptocht in Goirle.
24 oktober 2023	Excursie; huiskamerconcert door de Elckerlyc speellieden (o.l.v. Nico Haneveld) in Oisterwijk.
7 november 2023	Lezing door Frans Kapteins over fauna, flora en natuurontwikkeling.

- Ω -

